

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

30.06.2020

г.Лениногорск

№ 485

Лениногорск муниципаль районы территориясендә гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда һәм файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзегәндә жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль турында Нигезләмәне раслау хакында

«Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында» 2008елның 28 декабрәндәге 294-ФЗ номерлы, «Жир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы, Лениногорск муниципаль районы Уставына таянып, «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ:**

1. Гомум таралган файдалы казылмалар чыгарганда һәм файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзегәндә, Лениногорск муниципаль районы территориясендә жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль турында кушымта нигезендә беркетелгән Нигезләмәне расларга.

2. Әлеге карарны «Лениногорские вести» рәсми публикатор-газетасында бастырып чыгарырга һәм Лениногорск муниципаль районының рәсми интернет-сайтында һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) урнаштырырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты житәкчесенен беренче урынбасарына йөкләргә.

Житәкче

З.Г.Михайлова

Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районы территориясендө гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда һәм файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзөгөндө жир асты байлыкларын файдалануга һәм саклауга муниципаль контроль турында
Нигезләмө

Өлеге Нигезләмө «Жир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендөге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе Законы, «Россия Федерациясендө жирле үзидарө оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрөндөге 131 номерлы Федераль закон, «Дөүлөт контролен (күзөтчөлеген) һәм муниципаль контрольне гамөлгө ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында» Федераль закон, «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставы Нигезендө эшлендө

1. Гомуми нигезләмөләр

1.1. Өлеге Нигезләмө жир асты байлыклары кишөрлекләреннән файдалану шартларын үтөгән, гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда һәм файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты байлыкларыннан файдаланган һәм аларны саклаган өчен һәм, оештыру-хокукый рөвешенө бөйсөз рөвештө, файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзөгөндө Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районы (алга таба - муниципаль берәмлек) территориясендө муниципаль контрольне гамөлгө ашыру тәртибен билгели.

1.2. Гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда, шулай ук файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзөгөндө (алга таба - жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль) жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль астында жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль органы вазыйфай затларының эшчөнлеге аңлашыла, ул юридик затлар, аларның житөкчөлөрө һәм башка вазыйфай затлар, индивидуаль эшкуарлар һәм аларның вөкалөтле вөкиллөрө, физик затлар (Россия Федерациясе халыкара шартнамөлөрөндө, федераль законнар һәм алар нигезендө кабул ителө торган талөплөр) төзөгөндө һәм алар нигезендө россия Федерациясенөң жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклау өлкөсендөге башка норматив хокукый актларда (алга таба - жир асты байлыкларыннан файдалану һәм мөжбүри) файдалануга муниципаль контроль органының вазыйфай затларының эшчөнлеге аңлашыла, юридик затлар, аларның

житәкчеләре һәм башка вазыйфаи затлары, аларның вәкаләтле вәкилләре, физик затлар һәм аларның вәкаләтле вәкилләре, физик затлар (тикшереп тору субъектлары) тарафыннан хокук актларында билгеләнгән таләпләрне үтәүгә һәм тикшерүләренә үткәргүгә юнәлдерелгән.использования жир асты байлыкларынан файдалану объектлары дигәндә, субъектларга файдалануга бирелә торган жир асты байлыкларының законда билгеләнгән тәртиптә бирелгән участоклары аңлашыла.

1.3. Жир асты байлыкларынан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда тикшерү предметы булып Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары белән аларны бозган өчен административ яисә башка жаваплылык каралган жир асты байлыклары турындагы законнар таләпләрен тикшереп тору субъектлары тарафыннан үтәү тора.

1.4. Жир асты байлыкларынан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль Татарстан Республикасының «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең мөлкәти һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы - МКУ вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жир асты байлыкларынан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольнең төп бурычлары һәм принциплары

2.1. Жир асты байлыкларынан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль бурычлары түбәндәгеләр:

2.1.1. Жир асты байлыкларынан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә хокук бозулар өчен жаваплылыкны билгели торган гамәлдәге кануннарда каралган хокук бозуларны ачыклау.

2.1.2. Жир асты байлыкларынан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә ачыкланган хокук бозуларны бетерү буенча законда каралган чаралар күрү.

2.1.3. Жир асты байлыкларынан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә хокук бозуларны профилактикалау.

2.1.4. Жир асты байлыкларынан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендәге законнар нигезендә башка бурычлар.

2.2. Жир асты байлыкларынан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашыру принциплары:

2.2.1. Дәүләт, муниципаль һәм ижтимагый мәнфәгатьләренә яклау, шулай ук «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге территориясендә жир асты байлыкларынан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә гражданнарның, юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау.

2.2.2. «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге территориясендә жир асты байлыкларынан файдаланганда һәм аларны

саклаганда мәжбүри таләпләр билгели торган норматив хокукый актларның үтемлелеге һәм ачыклығы.

2.2.3. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль чараларын исәпкә алу.

2.2.4. Вәкаләтле органның әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән компетенциясен тикшереп торуга буенча үткәрелә торган чара предметының туры килүе.

2.2.5. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә тикшерү үткәргәндә юридик затның, индивидуаль эшкуарның, физик затның, физик затның хокукларын бозуга китергән жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль органы яисә аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү мөмкинлеге.

3. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашыру буенча вазыйфай затларның вәкаләтләре

3.1. «Лениногорск муниципаль районы» МБ территориясендә жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль органы вазыйфай затлары түбәндәге хокукларга ия:

3.1.1. Гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда, шулай ук файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзегәндә жир асты байлыкларыннан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендәге кануннарны бозуны туктатырга, шул исәптән жир асты байлыкларыннан файдалану буенча тиешле рәхсәтләре булмаган затларның эшен туктатып торырга.

3.1.2. Күрсәтелгән жир асты байлыклары кишәрлекләреннән файдалануны чикләү яисә тыю гамәлдә булган чорда гражданның керүен, жирле эһәмиятгәге жир асты байлыклары кишәрлегендә транспорт чараларының керүен чикләргә һәм булдырмаска.

3.1.3. Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында Федераль закон таләпләре нигезендә гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда жир асты байлыкларыннан файдаланучыларның Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм башка хокукый актлар үтәлешен планлы һәм планнан тыш тикшерүләргә үткәргә.

3.1.4. Жир асты байлыкларыннан файдалану объектларыннан файдалану өлкәсендәге законнарның үтәлешен тикшерү нәтижәләре буенча актлар төзәргә һәм аларны әлеге объектларны файдаланучы гражданның һәм юридик затларга таныштыру өчен бирергә.

3.1.5. Жир асты байлыкларыннан файдаланучы объектларны файдаланучы гражданнарга һәм юридик затларга тикшерүләр нәтижәсендә ачыкланган хокук бозуларны бетерү турындагы таләпләрне тәкъдим итәргә.

3.1.6. Жир асты байлыкларыннан файдалану объектларыннан файдалану өлкәсендәге законнарның үтәлешен тикшерүләр нәтижәсендә ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында үтәлүе мәжбүри булган күрсәтмәне бирү һәм күрсәтелгән күрсәтмәләрнең билгеләнгән вакытта үтәлешен тикшереп торуну гамәлгә ашыру.

3.1.7. Үз компетенциясе чикләрендә судка дөгъвалар эзерләү, Арбитраж суды.

3.1.8. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга комачаулаучы гамәлләрне булдырмый калуга яисә чикләүгә ярдәм күрсәтүне, шулай ук жир асты байлыкларыннан файдалану өлкәсендә законнарны бозуда гаепле затларны билгеләүдә эчке эшләр органнарына мөрәжәгать итәргә

3.1.9. Жир асты байлыкларыннан файдалану объектларыннан файдалану өлкәсендәге законнарны ачыкланган бозулар буенча тиешле дөүләт органнарына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә гаепле затларны җаваплылыкка тарту турындагы мәсьәләне карау өчен жиберергә.

3.2. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле затлар түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

3.2.1. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, муниципаль хокукый актлар белән житәкчелек итәргә.

3.2.2. Жир асты байлыклары турындагы законнар өлкәсендәге хокук бозуларны кисәтергә, ачыкларга һәм кисәтергә.

3.2.3. Үз вәкаләтләре чикләрендә жир асты байлыклары турында законнар өлкәсендә ачыкланган хокук бозуларны бетерү буенча кирәкле чаралар күрергә.

3.2.4. Жирле әһәмияттәге жир асты байлыклары кишәрлекләреннән файдалануда хокук бозулар турында кергән гаризаларны һәм хәбәрләрне оператив рәвештә карарга һәм тиешле чаралар күрергә.

3.2.5. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль чараларын гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау буенча законнар таләпләрен үтәргә.

3.3. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль органының вазыйфай затлары жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашыру буенча үзләренә йөкләнгән бурычларны үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән йөкләмәләрне үти.

4. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибе

4.1. Жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары нигезендә, жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм саклауны муниципаль контроль органы житәкчесе тарафыннан билгеләнгән тәртиптә расланган планнар нигезендә үткәрелә торган тикшерүләр, оешмалар һәм гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәү йөзеннән планнан тыш тикшерүләр, шулай ук контроль чараларын гамәлгә ашыру рәвешендә гамәлгә ашырыла, аларны уздырганда муниципаль контроль органының юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр белән хезмәттәшлеге таләп ителми.

4.2. Планлы тикшерү жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм саклауны муниципаль контроль органы тарафыннан ел саен үткәрелә торган план нигезендә үткәрелә.

4.3. «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге территориясендә юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан жир асты байлыкларыннан файдалану өлкәсендә законнарның үтәлешен тикшерүләргә ел саен үткәрү планы Россия Федерациясә Хөкүмәтенен 2010 елның 30 июнендәге карары белән расланган Юридик затларны һәм индивидуаль эшкуарларны планлы тикшерүләр үткәрүнең дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары һәм муниципаль контроль органнары тарафыннан ел саен үткәрелә торган планнарын эзерләү кагыйдәләренә кушымта булып торучы типик форма буенча төзелә. № 489 «Дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары һәм муниципаль контроль органнары тарафыннан юридик затларны һәм индивидуаль эшкуарларны планлы тикшерүләр үткәрүнең еллык планнарын эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» (алга таба - типлаштырылган форма).

4.4. Ел саен үткәрелә торган планнарда жир асты байлыкларыннан файдалану объектларын файдалану өлкәсендә законнарның үтәлешен тикшерүдә юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә карата типлаштырылган форма нигезендә белешмәләр күрсәтелә.

4.5. Планлы тикшерүне юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр өчен ел саен үткәрелә торган планлы тикшерүләр планына кертү өчен нигез булып өч ел вакыт узу тора:

юридик затны, шәхси эшмәкәрне дәүләт теркәвенә алу;

юридик затка, шәхси эшмәкәргә карата соңгы планлы тикшерүне үткәрү тәмамлануы;

гамәлдәге законнарда билгеләнгән башка очракларда.

4.6. Планлы тикшерүләр үткәрү елыннан алдагы елның 1 сентябренә кадәр, жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органы ел саен үткәрелә торган тикшерүләр планы проектын Лениногорск шәһәре прокуратурасына (алга таба - Прокуратура), аңа муниципаль контроль объектларын кертү законлылыгына карап тикшерү өчен,

жибәрә. Ел саен үткәрелә торган тикшерүләр планы проектын карау нәтижәләре буенча, жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм аларны саклауны контрольдә тоту органы, Прокуратура кәргән тәкъдимнәрне исәпкә алып, ел саен тикшерүләр планын эшләп бетерә һәм ел саен расланган тикшерүләр планын 1 ноябрьгә кадәр, планлы тикшерүләр үткәрү елына кадәр, прокуратурага (күчәрмәне электрон рәвештә кушып) жиберә

4.7. Жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм саклауга муниципаль контроль органы житәкчесе тарафыннан расланган планлы тикшерүләр үткәрүнең еллык планы Интернет челтәрәндә Лениногорск шәһәре һәм Лениногорск районы жирле үзидарә органнарының рәсми сайтында (яисә башка үтемле ысул белән) урнаштырыла.

4.8. Планлы тикшерүләр үткәрү вакыты.

Юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә карата планлы тикшерүләр өч елга бер тапкырдан да ешрак үткәрелми.

Кече эшкуарлык субъектына карата планлы тикшерү аның дәүләт теркәвенә алынганнан соң өч елдан да иртәрәк үткәрелмәскә мөмкин.

4.9. Юридик затларга һәм индивидуаль эшкуарларга карата планлы тикшерүләр үткәрелгән очракта, жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм саклауга муниципаль контроль органының вазыйфаи заты планлы тикшерү уздыру планлаштырылган затларга, жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аны саклауга муниципаль контроль органы житәкчесе күрсәтмәсенә күчәрмәләрен тапшыру турында белдерү кәгазе һәм (яисә) электрон документ аша заказлы почта аша заказлы тикшерү үткәрә башлау турында белдерү кәгазе һәм (яки) жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм аны саклауны муниципаль контроль органы житәкчесе күрсәтмәсенә күчәрмәләрен юллау юлы белән хәбәр итә, көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән имзаланган һәм юридик затның, шәхси эшкуарның электрон почта адресы буенча жиберелгән, әгәр мондый адрес юридик затларның бердәм дәүләт реестрында, шәхси эшкуарларның бердәм дәүләт реестрында булса йә элек юридик зат, шәхси эшмәкәр жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органына яки башка мөмкин булган ысул белән тәкъдим ителгән булса.

4.10. Планлы тикшерү документар тикшерү һәм (яки) күчмә тикшерү формасында үткәрелә.

4.11. Планнан тыш тикшерү үткәрү өчен нигез булып тора:

юридик зат, шәхси эшмәкәр тарафыннан муниципаль хокукый актларда билгеләнгән мәжбүри таләпләрне һәм (яки) таләпләрне бозуларны бетерү турында элегрәк бирелгән күрсәтмәнең үтәлү срогы тәмамлануы;

юридик заттан яисә индивидуаль эшкуардан, юридик затка, индивидуаль эшкуарга тиешле планнан тыш тикшерү уздыру хокукый статус, махсус рөхсәт (лицензия) бирү, рөхсәт бирү (киләштерү) кагыйдәләре белән каралган булса, эшчәнлекнең аерым төрләрен гамәлгә ашыру хокукына хокукый статус, махсус рөхсәт (лицензия) бирү турында гариза муниципаль контроль органына керү

(юридик затның, индивидуаль эшкуарның тиешле планнан тыш тикшерү үткөрү хокукый статусы, махсус рөхсәт (лицензия) бирү, рөхсәт бирү (килештерү);

юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән үзара бәйләнешсез хезмәттәшлек итүне тикшереп тору буенча чаралар нәтижәләрен анализлау, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнарына, муниципаль контроль органнарына гражданнарның, шул исәптән индивидуаль эшкуарларның, юридик затларның мөрәжәгатьләрен һәм гаризаларын, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакуләм мәгълүмат чараларыннан түбәндәге фактлар турында мәгълүматларны карау яисә алдан тикшерү нәтижәләре буенча муниципаль контроль органы вазыйфай затын мотивлаштырылган тәкъдим итү:

а) гражданнарның тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, дәүләт иминлегенә зыян китерү куркынычы, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр янаулары барлыкка килү;

б) гражданнарның тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, дәүләт иминлегенә зыян китерү, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү;

в) кулланучылар хокукларын бозу (хокуклары бозылган гражданнар мөрәжәгать иткән очракта).

4.12. Планнан тыш тикшерү документлар буенча тикшерү һәм (яисә) күчмә тикшерү рәвешендә уздырыла.

4.13. Юридик затларга, индивидуаль эшкуарларга планнан тыш күчмә тикшерү, мондый юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча прокуратура органы белән килештерелгәннән соң, Нигезләмәнең 4.11 пунктының 3 абзацында күрсәтелгән нигезләр буенча жир асты байлыкларыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль органы тарафыннан үткәрелергә мөмкин.

4.14. Юридик затны, индивидуаль эшкуарны планнан тыш урынга чыгып тикшерүне үткөрү турында муниципаль контроль органы житәкчесе күрсәтмәсенә кул куелган көнне, аны үткөрүне килештерү максатларында, муниципаль контроль органы, көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә, юридик зат, индивидуаль эшкуар эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча прокуратура органына планнан тыш күчмә тикшерү үткөрүне килештерү турында гариза тапшыра яисә заказлы почта аша жиберә. Бу гаризага планнан тыш күчмә тикшерү үткөрү турында жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органы житәкчесенең күрсәтмәсенә күчәрмәсе һәм аны үткөрүгә нигез булган белешмәләр булган документлар теркәлә.

4.15. Юридик затларны, индивидуаль эшкуарларны планнан тыш урынга чыгып тикшерүне килештергәндә, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органы, муниципаль контроль органы белән прокуратура органы белән килештерү турында гаризаның типлаштырылган формасы кулланыла, ул «дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик

затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында «Федераль закон нигезләмәләрен гамәлгә ашыру хакында» Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 2009 елның 30 апрелдәге 141 номерлы боерыгы белән расланган.

4.16. Әгәр гражданның тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә), дәүләт иминлегенә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килүгә, муниципаль хокукый актларда билгеләнгән мәжбүри таләпләрне һәм таләпләрне бозу очрақларына зыян китерү планнан тыш тикшерү үткөрү өчен нигез булып тора, мондый хокук бозулар кылган вакытта, кичектергесез чаралар күрү зарурлыгына бәйле рәвештә, муниципаль контроль органы, законнарда каралган документларны жиберү юлы белән, контроль буенча чаралар үткөрү турында прокуратура органнарына хәбәр итеп, планнан тыш тикшерү үткөрүгә керешергә хокуклы.

4.17. Планнан тыш күчмә тикшерүне үткөрү турында, нигезләмәнең 4.11 пунктындагы 3 абзацында күрсәтелгән планнан тыш күчмә тикшерүдән тыш, юридик затка, хосусый эшмәкәргә Жир асты байлыкларынан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органы тарафыннан, аны үткөрү башланганчыга кадәр егерме дүрт сәгать алдан, шул исәптән көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән имзаланган һәм юридик затның, шәхси эшмәкәрнең электрон почта адресы буенча жиберелгән электрон документ аша хәбәр ителә., әгәр мондый адрес юридик затларның бердәм дәүләт реестрында, шәхси эшмәкәрләрнең Бердәм дәүләт реестрында булса, йә элек юридик зат, шәхси эшмәкәр Жир асты байлыкларынан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органына тәкъдим ителгән булса.

4.18. Юридик зат, шәхси эшкуар эшчәнлеге нәтижәсендә гражданның гомеренә, сәламәтлегенә зыян килгән яисә сәбәп булган очракта, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә) зыян, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килгән яисә барлыкка килергә мөмкин булган очракта, юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә планнан тыш күчмә тикшерү уздыруны башлау турында алдан хәбәр итү таләп ителми.

5. Документар һәм күчмә тикшерү

5.1. Документар тикшерү предметы булып аларның оештыру-хокукый рәвешен, хокукларын һәм бурычларын, аларны гамәлгә ашырганда кулланыла торган һәм муниципаль хокукый актларда билгеләнгән мәжбүри таләпләрне һәм таләпләрне үтәүгә, дәүләт контроле (күзәтчелек) органнарының күрсәтмәләрен һәм карарларын үтәүгә бәйле булган юридик зат, шәхси эшкуар документларындагы белешмәләр тора.

5.2. Документар тикшерү жир асты байлыкларынан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль органы урнашкан урын буенча уздырыла.

5.3. Жир асты байлыктарыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органы вазыйфай затлары документтар тикшерүне үткөрү барышында беренче чиратта жир асты байлыктарыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органы карамагында булган юридик зат, индивидуаль эшкуар документлары, шул исәптән алдагы тикшерүләр актлары, административ хокук бозулар турындагы эшләрне карау материаллары һәм әлеге юридик затка, индивидуаль эшкуарга, муниципаль контрольгә карата башкарылган нәтижеләр турындагы башка документлар карала.

5.4. Жир асты байлыктарыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль органы карамагындагы документлардагы белешмәләрнең дәрәҗәгә нигезле шик тудырса йә әлеге белешмәләр юридик зат, индивидуаль эшкуар тарафыннан мәҗбүри таләпләрнең яисә муниципаль хокукий актларда билгеләнгән таләпләрнең үтәлешен бәяләргә мөмкинлек бирмәгән очракта, жир асты байлыктарыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контроль органы юридик зат адресына, индивидуаль эшкуар адресына документтар тикшерү барышында карау өчен башка кирәкле документларны тапшыру таләбе белән дәлилләнгән гарызнамә жиберә. Сорауга тикшерү үткөрү турында жир асты байлыктарыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органы житәкчәсе күрсәтмәсенә мөһер белән таныкланган күчәргә кушып бирелә.

5.5. Документтар тикшерү уздыра торган вазыйфай зат юридик затның, индивидуаль эшкуарның, аның вәкаләтле вәкиле тарафыннан тәкъдим ителгән аңлатмаларны һәм әлек тапшырылган документларның дәрәҗәгә раслый торган документларны карарга тиеш. Тәкъдим ителгән аңлатмаларны һәм документларны караганнан соң йә аңлатмалар булмаганда жир асты байлыктарыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органы муниципаль хокукий актларда билгеләнгән мәҗбүри таләпләрне яисә таләпләрне бозу билгеләрен, жир асты байлыктарыннан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контроль органының вазыйфай затлары күчмә тикшерү үткәргә хокуклы булса.

5.6. Күчмә тикшерү предметы булып жир асты байлыктарыннан файдаланучы документларындагы хезмәткәрләр турындагы белешмәләр, территорияләр, биналар, корылмалар, биналар, жиһазлар, мондый объектлар, транспорт чаралары эшчәнлеген башкарган кулланыла торган, юридик зат, индивидуаль эшкуар житештерә һәм гамәлгә ашыра торган товарлар (башкарыла торган эш, күрсәтелә торган хезмәт) һәм алар тарафыннан муниципаль хокукий актларда билгеләнгән мәҗбүри таләпләрне һәм таләпләрне үтәү буенча күрелә торган чаралар тора.

5.7. Күчмә тикшерү (план буенча да, планнан тыш та) контроль чаралар үткәргә торган жир асты байлыктарыннан файдаланучының урнашкан урыны буенча, ә кирәк очракта - юридик затның урнашкан урыны, шәхси эшкуар эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны һәм (яисә) аларның эшчәнлеген фактта башкару урыны буенча үткәргә.

5.8. Күчмә тикшерү жир асты байлыктарыннан файдалану һәм аларны саклау турында муниципаль контроль органы житәкчесе күрсәтмәсе һәм урынга барып тикшерүне үткәрүче затларның вәкаләтләре белән, шулай ук урынга барып тикшерүне үткәрүнең максатлары, бурычлары, нигезләре, контроль буенча чаралар төрләре һәм күләме, урынга барып тикшерүгә жәлеп ителә торган экспертлар составы, экспертлар составы, аны үткәрү сроктары һәм шартлары белән хезмәт таныклығын вазыйфай затлар, юридик зат, шәхси эшқуар, аның вәкаләтле вәкилен мәжбүри танышудан башлана.

5.9. Күчмә тикшерү документтар буенча тикшерү мөмкин булмаган очракта уздырыла:

юридик зат, индивидуаль эшқуар документларыннан файдалануны һәм аларның жир асты байлыктарын саклауны муниципаль контроль органы карамагындагы кешеләрнең тулылығын һәм дәрәсләген расларга;

юридик зат, шәхси эшқуар эшчәнлегенең мәжбүри таләпләргә яисә муниципаль хокукый актларда билгеләнгән таләпләргә туры килүен тиешле контроль чарасы үткәрмичә генә бәяләргә.

5.10. Тикшерүне уздыру срогы егерме эш көненнән артмаска тиеш.

Кече эшқуарлыкның бер субъектына карата планлы күчмә тикшерүне уздыруның гомуми срогы кече предприятие өчен илле сәгатътән һәм микропредприятие өчен елына унбиш сәгатътән арта алмый.

Ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында документтар яисә урынга барып тикшерү, документлар һәм (яисә) мәгълүмат алу кирәк булган очракта, тикшерүне үткәрү ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлекне гамәлгә ашыру өчен кирәкле срокка, әмма ун эш көненнән дә артык булмаган вакытка, жир асты байлыктарыннан файдалануны һәм саклауны муниципаль контроль органы житәкчесе тарафыннан туктатылып торырга мөмкин.

Тикшерүне үткәрүне кабат туктатып тору рөхсәт ителми.

6. Тикшерү нәтижеләрен рәсмиләштерү тәртибе

6.1. Юридик затка яисә шәхси эшқуарга карата уздырылган документтар яисә күчмә тикшерү нәтижеләре буенча жир асты байлыктарыннан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольнең вазыйфай заты Россия Икътисадый үсеш министрлығының «Дәүләт контролен (күзәтчеләген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшқуарларның хокуктарын яклау турында» Федераль закон нигезләмәләрен гамәлгә ашыру хақында» 2009 елның 30 апрелдәге 141 номерлы боерыгы белән расланган типлаштырылган типовой форма буенча акт төзи.

6.2. Акт ике нөсхәдә төзелә, шуларның берсе кушымталарның (фототаблицаның) күчәрмәләре белән юридик зат житәкчесенә, шәхси эшқуарга яисә аларның вәкилләренә танышу турындагы яисә тикшерү акты белән танышудан баш тарту турындагы расписка белән тапшырыла, йә тапшыру турында хәбәр итеп жибәрелә, ул жир асты байлыктарыннан файдалануны һәм саклауны муниципаль контроль органы эшендә саклана торган тикшерү актының нөсхәсенә беркетелә.

6.3. Акт тикшерү уздырган вазыйфай зат, юридик зат житэкчесе, шәкси эшмәкәр, аларга карата тикшерү үткәрелгән юридик зат яисә аларның ышанычнамә буенча вәкилләре тарафыннан имзалана. Күрсәтелгән затлар акт имзалаудан баш тарткан йә алар булмаган очракта, анда тиешле язма ясала..

6.4. Юридик затка, шәкси эшкуарга карата күчмә тикшерү уздырылган очракта, юридик затның, индивидуаль эшкуарның тикшерүләрне исәпкә алу журналында вазыйфай заты муниципаль контроль органы исеме, тикшерү уздыруның башлану һәм тәмамлану даталары, аны үткәрү вакыты, хокукий нигезләр, максатлар, бурычлар һәм тикшерү предметы турында белешмәләр булган үткәрелгән тикшерү турында язма башкара, шулай ук тикшерү үткәрүче затның фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм вазыйфасы күрсәтелә, аның имзасы. Тикшерүләрне исәпкә алу журналы булмаганда, тикшерү актында тиешле язма ясала.

6.5. Жир асты байлыкларынан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендәге кануннарны бозу ачыкланган очракта, тикшерүнең башка материаллары белән жир асты байлыкларынан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендәге кануннарның үтәлешен тикшерү акты, административ хокук бозу турында эш кузгату турындагы мәсьәләне хәл итү өчен тиешле Прокуратура органы адресына йә дәүләт хакимиятенең вазыйфай затлары жир асты байлыкларынан файдалану һәм саклау өлкәсендәге законнарны бозган өчен административ хокук бозулар турында беркетмәләр төзәргә вәкаләтле башка органы адресына хәбәр итеп, заказлы хат жиберә.

6.6. Жинаять билгеләре ачыкланган очракта, аның булуын күрсәтә торган материаллар жинаять эше ачу турында карар кабул итү өчен хокук саклау органнарына тапшырыла. Раслау базасын ныгыту һәм тикшерү барышында алынган белешмәләрнең дөреслеген раслау максатларында һәм жир асты байлыкларынан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендәге законнар бозылу вакыйгаларына күрсәтелгән житәрлек белешмәләр ачыкланган очракта, актка түбәндәге документлар кушымта итеп бирелә:

бозулар кылган өчен җаваплылык йөкләнә торган затлар аңлатмалары һәм тикшерүгә катнашы булган башка документлар яки аларның күчермәләре;

һәр фото нумерациясе белән фотоблица;

жир асты байлыкларынан файдалану һәм саклау өлкәсендә закон бозуларның булуын раслый яисә юкка чыгара торган бүтән мәгълүмат.

6.7. Жир асты байлыкларынан файдалануны һәм аларны саклауны муниципаль контрольдә тотарга вәкаләтле вазыйфай затлар жир асты байлыкларынан файдалану һәм саклау өлкәсендәге законнарны үтәү буенча үткәрелгән тикшерүләрнең санын, шулай ук административ җаваплылыкка тартылган һәм прокуратура органнарына жиберелгән материаллар буенча юкка чыгарылган бозуларның санын исәпкә алуны, жир асты байлыкларынан файдалану һәм саклау өлкәсендәге законнарны үтәүне тикшерү кенәгәсен алып бару юлы белән алып барырга тиеш.

7. Гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда жир асты байлыкларынан файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль контрольне

гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча, шулай ук файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзөгәндә «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге территориясендә муниципаль контроль органнары һәм вазыйфай затларның үзара хезмәттәшлеге.

Куелган бурычларны үтәү өчен муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм саклауны муниципаль контроль органы федераль башкарма хакимият органнары һәм аларның территориаль органнары, Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимияте органнары, «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге администрациясенәң структур бүлекчәләре, хокук саклау органнары, оешмалар һәм гражданныр белән билгеләнгән тәртиптә үзара хезмәттәшлек итә. _____